

N:o 64.

Ank. till Riksd. kansli den 23 april 1901, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Karlshamns stad af öarna Frejsholmen och Boön med tillhörande skär och vattenrätt.

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för den 1 mars 1901 har Kongl. Maj:t uti en till Riksdagen samma dag aflåten proposition (n:o 64) föreslagit Riksdagen medgifva, att öarna Frejsholmen och Boön jemte dertill hörande skär och vattenrätt finge för en summa af tjugufemtusen kronor till Karlshamns stad försäljas, samt att köpeskillingen måtte få användas till beredandet af egna lokaler i Karlskrona för fortifikationens behof.

Af ofvanberörda statsrådsprotokoll inhemtas, hurusom arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet i skrifvelse den 25 oktober 1899 hos Kongl. Maj:t gjort framställning om försäljning till Karlshamns stad af de utanför staden belägna kronholmarne Frejsholmen och Boön med tillhörande skär och vattenrätt, hvaraf staden vore i behof för ordnande af sitt hamnområde. Af de vid nämnda skrifvelse fogade handlingar inhemtades, bland annat, att dessa båda holmar och skär, —

hvilka enligt kongl. bref den 26 juli 1889 i administrativt, judicielt, ecklesiastiskt och kommunalt hänseende lydde under staden —, vid verkställd uppmätning befunnits innehålla följande areal, nemligen:

Frejsholmen:

inrösningsjord: tomt, åker o. d.....	49 ar 40 qv.-meter
äng och odlingsmark	21 ar
afrösningsjord	2 hektar 35 ar 10 qv.-meter
impedimenter	50 »
<hr/>	
Summa 3 hektar 6 ar.	

Boön med Rönne-hallarne:

inrösningsjord: tomt, åker o. d.....	79 ar 80 qv.-meter
äng och odlingsmark	96 » 90 »
afrösningsjord	23 hektar 44 » 20 »
impedimenter	1 » 30 »
<hr/>	
Summa 25 hektar 22 ar 20 qv.-meter	

Horskärfvet, Flatskärfvet och Svartskärfvet:

afrösningsjord	38 ar 80 qv.-meter
<hr/>	
Tillsammans 28 hektar 67 ar.	

Med anledning af ett från stadsfullmäktige i Karlshamn inkommet anbud om inköp af ifrågavarande holmar hade arméförvaltningen låtit genom en af trenne personer bestående nämnd uppskatta värdet deraf, och framginge af det vid värderingsförrättningen den 30 juni 1897 förda protokoll, att Frejsholmen, hvarå funnes ett äldre, till största delen raseradt, mindre fästningsverk, det s. k. kastellet, hvilket numera icke underhölles eller till försvarsverk användes, äfvensom två kronan tillhöriga äldre byggnader, bestode af mycket kuperad mark, med i sänkorna uppodlade mindre kåltäppor, samt vore genom sitt fördelaktiga läge vid inloppet till stadens hamn särdeles lämplig till upplagsplats för handelsvaror, kol, virke m. m., men kunde äfven med någon kostnad förändras och bebyggas till en utmärkt bad- och rekreationsplats, hvadan holmen ej kunde uppskattas lägre än till 8,000 kronor, deri inberäknadt värdet af ofvannämnda byggnader; att Boön, som vore kuperad och till största delen bestode af berg med på några få ställen mindre odlingsbara jordremsor, på vestra sidan- egde en ypperlig — och nästan den enda vid

staden befintliga — vinterhamn, der fartyg med största fördel kunde ligga förankrade; att bergarten å Boön (grå granit) vore lämplig både till byggnads- och gatsten, af hvilken senare sort från omkringliggande fastlands berg exporterades afsevärd mängd till utlandet; att, med beaktande af såväl nämnda fördelar som ock platsens lämplighet för industriella inrättningar samt fisket kring stränderna, försäljningsvärdet å Boön icke borde sättas lägre än till 10,000 kronor; samt att, derest båda öarne med dertill hörande skär och vattenrätt tillsammans försåldes, priset ej borde bestämmas till lägre belopp än 20,000 kronor, men att, enär öarnes läge borde göra dem mycket begärliga och lättsålda, de vid infordrande af anbud eller å auktion antagligen komme att betinga högre pris än de af nämnden satta värdena, helst invid Karlshamn saknades lämpliga vid sjön belägna platser till anläggande af större industriella inrättningar.

Efter det Karlshamns stadsfullmäktige i köpeskilling för holmarne jemte skär och vattenrätt erbjudit sistberörda belopp 20,000 kronor, men fortifikationsbefälhafvaren i Karlskrona, hvilkens yttrande i ärendet af arméförvaltningen infordrats, uttalat den åsigten, att högre köpeskilling borde kunna erhållas, hade stadsfullmäktige genom beslut den 27 maj 1898 höjt sitt anbud till 25,000 kronor.

Ehuru detta anbud icke finge anses högt, vore det, enligt arméförvaltningens mening, måhända antagligt, såvida icke andra omständigheter än de, hvartill förvaltningen kunnat taga hänsyn, borde vid prisets bestämmande göra sig gällande. Då emellertid förvaltningen icke föfogade öfver den sakkunskap, som erfordrades för bedömande, huruvida och i hvad mån bergarten å Boön lämpade sig till bearbetning och utskjeppning och i så fall hvilket afseende derå borde fästas, samt då härtill komme, att Boön eller någon del deraf möjligen kunde vara för lotsväsendet behöflig och därför borde i kronans ego bibehållas, hade arméförvaltningen öfverlemnat ärendet till Kongl. Maj:ts bepröfvande med uttalande af den åsigt, att, då Karlshamns kastell längesedan upphört att utgöra en del af landets fasta försvar och ej heller vore af den betydelse, att det förtjenade att underhållas såsom ett historiskt minnesmärke, något hinder icke syntes möta för den ifrågasatta försäljningen, helst staden syntes vara i stort behof af holmarne för reglering och utvidgning af sitt hamnområde.

Uti häröfver afgifna utlåtanden hade nedannämnda myndigheter anfört hufvudsakligen följande:

Lotsstyrelsen: att ifrågavarande holmar och skär icke vore af någon betydelse för lotsverket, men att det för den allmänna sjöfarten kunde vara till gagn, om eganderätten till desamma förvärfvades af Karlshamns stad;

Chefen för Sveriges geologiska undersökning: att bergarten på Frejsholmen och Boön utgjordes af en bland de flere i Blekinge förekommande mellanformer mellan granit och gneis, hvilka der i stor skala användes till tuktad gatsten och andra gröfre stenarbeten, men deremot ej lämpade sig för finare stenindustriella produkter; att i trakten vester och sydvest om Karlshamn dylika bergarter hade en ganska stor utbredning, hvarför Frejsholmen och Boön i fråga om bergarternas användbarhet icke hade något annat företräde framför en mängd andra af traktens berg än det, som betingades af deras fördelaktiga läge; varande vid utlåtandet fogad en af geologen Hj. Lundbohm afgifven redogörelse öfver verkställd undersökning af bergarten å nämnda holmar, hvari denne framhållit, beträffande Frejsholmen, att bergarten derstädes, hvilken icke vore lämplig till gatsten, utan endast till »sträcksten» eller byggnadssten, knappast i något afseende hade egenskaper, som stälde den framför eller ens i jembredd med annan i trakten allmänt förekommande och lätt tillgänglig sten, som redan användes för berörda ändamål, hvarnär det icke syntes lämpligt att här anlägga ett stenhuggeri, samt, rörande Boön, att de på ön förekommande bergarter utgjordes af »granitgneis» och »finkornig grå gneis»; att den förstnämnda af dessa vore användbar för stenhuggeriändamål utan att ega något större värde, och den senare — en »klyfsten» af det slag, som under namn af »Karlshamns granit» allmänt förarbetades till gatsten i trakten — väl vid anställt försök visat sig kunna lätt kilas och bearbetas, men att »förklyftningen» syntes i allmänhet icke vara gynsam, hvar till komme, att stembrytningen på vissa delar af ön sannolikt skulle möta någon svårighet;

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län: att, enär omnämnda holmar och skär icke syntes vara för något kronans ändamål erforderliga eller kunna med fördel utarrenderas, och den erbjudna köpskillingen öfverstege det af sakkunniga personer å holmarna m. m. satta värde, Kongl. Maj:ts befallningshafvande — med hänsyn jemväl till att holmarnas och skärens förvärfvande af Karlshamns stad skulle vara till gagn för den allmänna sjöfarten och bereda staden tillfälle till en väl behöflig reglering och utvidgning af sitt hamnområde — ansåge sig böra tillstyrka bifall till den gjorda framställningen.

Slutligen hade arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet, hvars yttrande inforrats i anledning af hvad sålunda förekommit, hemställt, att Kongl. Maj:t, med antagande af stadsfullmäktiges köpeanbud, måtte medgifva, att försäljningssumman, 25,000 kronor, måtte få användas till beredandet af egna lokaler i Karlskrona för fortifikationens behof, såsom för fortifikationsarkiv och fortifikationskassa, expedition och ritkontor m. m., hvilka hittills måst inrymmas i förhyrda lägenheter.

För egen del har departementschefen anført, att, enär den erbjudna köpeskillingen öfverstege det af uppskattningsnämnden satta värde å ifrågakomna holmar och skär, hvilka under åtskilliga år varit utarrenderade mot 151 kronor om året, och hvarken för närvarande eller, så vidt förutses kunde, för framtiden vore för något statens ändamål erforderliga, men Karlshamns stad deremot syntes vara i behof af desamma för att kunna reglera och utvidga sitt hamnområde, departementschefen ansåge den af stadsfullmäktige gjorda framställningen böra bifallas, och då det vore synnerligen önskvärdt, att de till fortifikationens arkiv och expedition hörande handlingar äfvensom fortifikationskassan förvarades i kronans hus, hvarest betryggande åtgärder till skydd mot eldfara m. m. kunde vidtagas, samt det i ekonomiskt hänseende i längden blefve för staten förmånligare, att äfven fortifikationens expedition och ritkontor inrymdes i ett kronans tillhörigt hus i stället för att hyra därför erforderliga lokaler, funne departementschefen sig böra tillstyrka jemväl det af arméförvaltningen framställda förslaget till köpeskillings användande.

Emot den ifrågasatta försäljningen af öarna Frejsholmen och Boön har utskottet icke haft något att erinra; och har utskottet ej heller tilltrött sig böra göra någon anmärkning mot den föreslagna köpeskillings belopp. Hvad deremot beträffar dispositionen af denna köpeskillning, har utskottet icke funnit det behof, som med densamma enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle tillgodoses, vara på tillfyllestgörande sätt utredt, vid hvilket förhållande utskottet icke ansett sig kunna biträda Kongl. Maj:ts proposition i denna del. På grund häraf har utskottet, som visserligen icke velat motsätta sig, att köpeskillningar, som inflyta vid försäljning af försvaret förut disponerade fastigheter, varda för försvarsverkets räkning använda, funnit den vid ifrågavarande försäljning ingående köpeskillingen böra särskildt afsättas för att framdeles efter Riksdagens bepröfvande för byggnader, afsedda för försvarsväsendet, disponeras.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må på
det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver,
att öarna Frejsholmen och Boön jemte dertill hö-
rande skär och vattenrätt må för en summa af tjugu-
fem tusen kronor till Karlshamns stad försäljas, samt
att köpeskillingen må för framtida disposition
reserveras.

Stockholm den 23 april 1901.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
